

negi društva bode 20. t. m. v Ljubljani. — Odslej oskrbuje generalno vodstvo državnih železnic promet železnice Ljubljana-Kamnik na račun države. — Kmetijska podružnica se je ustanovila 6. t. m. v Gorjah. — Istega dne je bil ustanovni zbor političnega društva »Jednakopravnost« v Idriji.

Primorsko. Tržaški deželni zbor prične svoje seje dne 10. t. m. Med drugim se bode izročila prošnja vladi, naj posreduje za državno postavo, po kateri naj bi vodila država sama civilne registre, torej krstne, mrtvaške in poročne knjige. To naj bode pri nas prva stopinja do civilnega zakona?! — Piranski mestni zastop je tudi hotel tržaškega škofa tožiti pri papežu, pa je tožbo zavrglo okr. glavarstvo.

Ogersko. Ministerski predsednik bode brzkone grof Khuen-Hedervary; sicer pa bode njegovo ministerstvo le za kratko dobo. — Mlada katoliška stranka je prvič dne 2. t. m. zmagala v nekem slovaškem okraju ter izvolila za državnega poslanca profesorja Zelenjaka. Pošteni Slovaki se niso dali od liberalcev premotiti, daši so pandurji jednega Slovaka ustrelili, jednega pa težko ranili. — Knez-primas Vaszary je izdal pastirski list na svojo duhovščino ter jo opomni, naj skrbi zato, da ostanejo pri ljudstvu v časti pravice katoliške vere in cerkve.

Vnanje države.

Rim. Te dni so sv. oče papež Leon XIII. naprosili ruskega carja, da dovoli neposredno dopisovanje sv. stolice s carskim dvorom.

Italijansko. Slepac Crispi, ministerski predsednik, je že osamljen. Kralj Umberto si bode morda že ta teden poiskal nove ministre. To je tudi potrebno; kajti kdo bode s tako državo v zvezi, kjer je prvi minister goljuf? — Na spodnjem Italijanskem so bili pred nekaterimi dnevi zopet precejšnji potresi.

Francosko. Z ovaduha Dreyfussa so na dvorišču vojaške šole v Parizu strgali vojaška znamenja. Prizanesli so mu javno zasramovanje, ker je Žid. — Dne 3. t. m. je policija zaprla ravnatelja francoske južne železnice Martina in podravnatelja Cerbelanda zaradi velikanskih sleparij.

Nemško. Neki württenberski list je o Božiču jako ostro pisal zoper Pruse. Južni Nemci so sploh vedno bolj nevoljni na prusko »pickelhaube«. — Predsednik poslanski zbornici Lewetzow je oni dan izjavil, da se bode odpovedal predsedstvu, ko se snide državni zbor.

Rusko. Minister prometa, Knivoščin, je pred tednom bil odpuščen iz službe, ker je baje svoj lastni les za Polješko železnico z državnimi denarji predrago plačal in si žepe polnil. — V kratkem nameravajo odpraviti kazni tepenja za vse Ruse, ki so dovršili ljudsko šolo.

Bolgarsko. Dne 1. t. m. je prenehalo zborovanje sobranja. Dne 28. dec. je bil v zboru velik skandal, ker je predsednik liberalca Deševa izključil za več sej. Dešev pa ni hotel dvorane zapustiti, in nastal je pretep, da so vladni pristasi morali pobegniti. — Cankov je že dospel v Sredec, glavno mesto, in Karavelov je izpuščen iz zapore. Gotovo bodeta delala preglavice knezu.

Črnogorsko. Na novega leta dan je nadškof Milinović v Baru pel prvo katol. sv. mašo v slovanskem jeziku. Knez Nikolaj je to javil papežu. Nato so sv. oče knezu izrekli zahvalo za varstvo katoliške cerkve v Črnogori.

Azija. V Mukdenu na Kitajskem je popoln nered. Kitajski in mandžurski vojaki se kar pobijajo. Tudi prebivalci okoli Mukdena se puntajo. Vlada je bojda poslala 12.000 kitajskih vojakov, da zadušijo upor. — Posredovanje Združenih ameriških držav med Kitajsko in Ja-

ponsko se je ponesrečilo. Kitajci se bržčas prej ne bodo hoteli udati, dokler Japonci ne bodo zasedli glavnega kitajskega mesta, Pekinga.

Afrika. Izredni francoski poslanec se je več časa pogajal s Howasi na otoku Madagaskar v vshodni Afriki. Te dni se je poslanec vrnil na Francosko, ker se niso mogli sporazumeti. Na spomlad se brzkone začne vojska.

Amerika. V Novem Jorku je policija jako sprižena. Te dni so pokazale stroge preiskave, da so rebarji ali policaji prepričani, da kdor hoče avanzirati, mora plačati. Kdo bi jim to preveč zameril, saj žal marsikje drugod velja prislovica: kdor maže, ta se vozi! Ali to načelo je povsem krivo.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno-zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

V tem nadstropju je tudi grajska kapelica, slikana v gotičnem slogu. V njej ni nič znamenitega in človeku se dozdeva, da je v kaki navadni sobi, prirejeni za božjo službo. Kapelico je dal postaviti Gašpar Stubenberski početkom 16. veka, lavantinski škof Lenart Peverl pa jo je dne 26. avgusta l. 1510. posvetil v čast sv. Florijanu, sv. Frančišku in sv. Ani.¹⁾

Dne 8. januarja 1687 je sekovski škof Janez Ernest vsled prošnje stare in bolne udove, grofice Marije Herbersteinske dovolil, da se sme za čas njenega življenja služiti v tej kapelici sv. maša. Po smrti imenovane grofice je njena hči Kristina Krescencija februarja 1687 dobila enako dovoljenje »ad dies vitae«.²⁾

Po velikem hodniku, ki je okrašen s 13 podobami natorne velikosti, predstavljajočimi štiri dele sveta, dospela v drugo nadstropje s 14 sobami. V teh sobah je dokaj zanimivega za zgodovinarja, posebno slike iz 17. stoletja, katere je nabral najbrž nekdo iz Herbersteinove rodovine. Izmed teh omenimo slike Mehmeda Apaffi, kneza erdeljskega 1666, sultana Ahmeda, Mustaphe, paše v Alepu, Hassana paše, vezirja v Budi, Covanskija, moskovitskega generala, Ahmeda Chiray-a, tartarskega generala, Sapiette, vlaškega generala, Sefer Haziz age, velikega vezirja, Jennisgenca, generala Kozakov, in več drugih slik, ki se nahajajo v sobah št. 25. in 26.

V naslednjih sobah (št. 27. in 28.) so slike, ki predstavljajo razne noše; v zadnji sobi se nahajajo tudi razne skupine in glave serajlskih gospa, dalje Pan z bakhantinami,³⁾ predstave iz sv. pisma, potem slika, predstavljajoča dva boreča se viteza.

V drugih sobah so večinoma slike z alegoričnimi predstavami. V delavnici nekega prejšnjih lastnikov vidis se stružnico in več drugega orodja, v sobi št. 29. pa sliko nekoga Herbersteinov v turški noši v čeznatorni velikosti. Na eni strani te slike zagledas janičarja, na drugi pa »Peik-a«, telesnega sultanovega stražnika. Na nasprotni strani one velikanske slike je podoba neke ženske, najbrž soproge onega kot Turek preoblečenega Herbersteina. O slednjem se pripoveduje, da je tako oblečen odšel nekega dne v grajsko hosto na sprehod. Tam je slučajno naletel na nekatere kmete, ki so ga, misleč, da je turški ovaduh, — ubili.

V grajski orožnici je še nekaj večjih in manjših topov, mnogo oklepov, raznih lepo izdelanih čelad in

¹⁾ in ²⁾ Kn. šk. arhiv v Mariboru.

³⁾ Pan je bil pastirski bog starih Grkov, kakhantine pa pijanke in pustne norice, družice vinskega boga Bakha.

čepic, raznovrstnega, vmes dragocenega turškega orožja, lepa, popolna vojna oprava, mnogo tezalnic in drugega enakega orodja in precej še dobro ohranjenega orožja iz dobe kmečkih puntov.

Ogleda vredne so tudi velikanske kleti, zlasti pa stare podzemeljske ječe, ki so dandanes le za gospodarstvo. Najstrašnejša temnica je na južno-zahodni strani pod stražnim stolpom, kjer so pomilovanja vredne obsojence iz gornje sobe suvali v globočino — v večno temo. Sedanji južni dohod je iz poznejših časov.

Ko sva si natančno ogledala notranjost gradu, ne smeja nikakor pozabiti na krasni, da čarobni razgled, ki se nama ponuja zlasti s stražnega stolpa v vsej svoji lepoti, da oko zavzeto le kar strmi, naj se ogleda na to ali ono stran.

Proti severu gledaš za »Schöckl-jem« pri Gradcu na desno gore »Hochlantsch«, »Teich- in Fensteralpe«, na levi strani pa »Rennfeld«, gorovje »Hochschwab-a«, »Stubalpe«, Golovec in Remšnik. Od zahoda in juga klanjajo se ti Oplotniške in Vitanjske gore, Pohorje, Konjiško, Laško in Zusemsko gorovje, zeleni Boč, veličastni Donati, Macelj na hrvaški meji, pred njimi s trto venčane Haloze, proti vzhodu pa za Završkim gorovjem gleda tvoje oko v daljno hrvaško ravan in v njej mesto Varaždin. Ob levi zagledaš znano hribovje Velike Nedelje in Ljutomera.

Ta veliki, bogati okvir kinčajo pa še druge gore, hribi in griči, ki stojijo pred onimi ter razgled še lepše in krasnejše vspodablja; kajti dozdeva se nama, da je vsa narava, kakor daleč jo pregledava, plastična in v stopnicah sezidana. Tako gledava od severa proti jugu Sausalske vinorodne griče, Wildonske višine, Sv. Duha pri Lučanah, Sv. Križ in Sv. Kungoto na Kozjaku, Sv. Urbana višje Kamnice, Sv. Mihaela, Sv. Lenarta, Sv. Križ nad Slivnico, Sv. Martina na Pohorju in še več drugih. Proti vzhodu vidijo se brezštevilni griči Sv. Antona in Sv. Andraža, bogati vinski bregovi Kapelski pri Radgoni, Jeruzalem, Sv. Tomaž in Sv. Lenart pri Veliki Nedelji.

Zelo krasno vzdiguje se iz zahodnih nižav bogati venec prelepih vinogradov s temnimi gozdi v ozadju, kakor višine Pekerske in Lembaške, med temi vzgledni vinogradi grofa Meran; dalje proti jugozahodu Razvanjski, Hočki, Radizeljski in Ritosnojski vinski hribočki, proti severo-zahodu pa Kamniške in Selniške gore.

Največjo lepoto vsemu razgledu podajajo pa gradovi, cerkve, kapelice in različna poslopja, ki se človeku dozdevajo kakor bliščeče zvezdice na ponočnem nebu. Razun starih mest: Maribora, Ptuja, Ormoža in Varaždina vidimo od tod 83 cerkev in 21 gradov.

In k vsemu temu kako veličasten je še razgled po vsem Ptujskem polju, največji ravani na Štajarskem, katera leži pred nami kot velikanski lepo obdelan park, katerega napaja srebrnopena Drava, ki se enako razdraženi kači vije od severozahoda proti jugovzhodu! Kakor otoki v sredi morja se vrsti vas za vasjo in izmed hiš se bliščijo kapel in cerkev zvoniki. Kdo bi to gledal in bi s psalmistom zavzet ne zaklical: »Gospod, Gospod naš, kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji!« (Ps. 8, 2.)

Grad Vurberg, ki leži pod 46° 49' severne širine in 33° 28' vzhodne dolžine, ima v klimatičnem oziru jako prijetno lego; kajti od severa sem ga varujejo mrzlih vetrov planine zgornje in srednje Štajarske, od juga pa ga lahko dosega topli vetrovi cvetoče in gorke Italije.

Vsakemu opazovalcu tega obsirnega zidovja se nehote vrine vprašanje, kdo neki je postavil grad in kateri gospodje so v teh velikanskih in veličastnih prostorih gospodarili skozi sto in stoletja? Zelo radi bi ustregli taki radovednosti in podali natančno zgodovino

gradu, ali vkljub mnogostranskemu raziskovanju nam to ni mogoče, — le v nedovršenih obrisih moremo čitatelju pred oči postaviti gradu preteklost in opisati življenje in delovanje njegovih nekdanjih lastnikov.

(Dalje prih.)

Smešnica. Len hlapec si pride službe iskat k nekemu gospodarju. »Sicer rad delam, pravi, ali vsak dan sem po obedu eno uro bolan in se moram uleči.« — »Nič ne de, odgovori gospodar, le ostani pri nas; samo to te naj ne moti, da sem jaz vsak dan eno uro nor.« — Ko se prvi dan hlapec po obedu uleže, pride gospodar s palico in lenuha hudo pretepava. »Joj, joj, joj!« kriči hlapec. »Saj veš, da sem vsak dan eno uro nor«, zavrne ga gospodar, in — hlapec je bil ozdravljen.

Razne stvari.

(Cerkveno umeščenje ali instalacija.) Mil. knezoškof so 8. t. m. v domači kapeli v Mariboru cerkveno umestili za ptujskega mestnega nadžupnika vlč. gospoda duh. svetovalca Jožefa Hrziča in ga imenovali za dekana dekanije ptujske.

(V deželnem zboru) je odbor predložil dne 8. t. m. načrt novega družinskega reda na kmetih, potem poročilo o urejevanju učiteljske plače in predlogi naj se dovoli posojilo v znesku 900.000 gl. državi, da se sezidata dva nova zavoda za graško vseučilišče.

(Odlikovanje.) Gosp. Vincencij Ambrož, naš rojak s Črne gore in učitelj v Gradcu, dobil je zlat, križec za zasluge.

(Občinski zastop Petrovčce) je sklenil v seji dne 5. t. m. peticiji na vis. ministerstvo za uk in bogočastje ter na vis. državni zbor za ustanovitev slovensko-nemške gimnazije v Celju. Obe peticiji sta se odposlali in sicer prva vis. ministerstvu, druga državnemu poslancu gosp. Mih. Vošnjaku.

(Novosti pri Sv. Urbanu pri Ptuj.) Po vsej cerkvi imajo v zimi leseni pod; tudi se je omislila svetilnica za večno luč. Te dni pa je prišel k Sv. Urbanu za žendarskega postajavodjo g. Fr. Govedič, brat č. g. župnika šostanjskega.

(Ljutomerske čitalnice) občni zbor bode v nedeljo, 13. januarja t. l. popoldne ob 5. uri v stari pivarni z navadnim dnevnim redom in volitvijo novega odbora.

(Pri Sv. Juriju ob Taboru) vodi bralno društvo od 30. dec. ta-le odbor: gg. Fr. Šijanec, načelnik; Blaž Brišnik, namestnik; Valentin Krašovec, denarničar; Jernej Radišek, tajnik; Alojz Lesjak in Jožef Debelak, odbornika.

(Pri Sv. Tomažu pri Vel. Nedelji) priredijo rodoljubi 16. januarja zvečer ob 6. uri v gostilnici »Pri pošti« veselico z gledališko igro s petjem »Bob iz Kranja«. Sodelovali bodo tudi ljutomerski in ormoški pevci ter sviral oddelek ptujske godbe.

(Bralno društvo v Cezanjevcih) ima svoj občni zbor 20. t. m. Po zborovanju prosta zabava v gostilnici g. Iv. Slaviča na Kamensčaku.

(Dijaški kuhinji v Ptuj) daroval je g. dr. Brumen, odvetn. konc. v Ptuj, 5 fl., po odposlanem izkazu še so došla velikodušna darila od čast. kanonika pri Sv. Lovroncu v slov. gor., preč. g. Jak. Meška, 5 fl., od sl. odbora okr. zastopa v Ormožu 25 fl. in od sl. odbora okr. zastopa v Ptuj 200 fl. Prisrčna hvala!

(Papirnat goldinarji) še ostanejo v prometu do konca tega leta. Naj se torej zaradi njih nihče ne dá premotiti!